

KAUPUNKIRAKENNEOHJELMA 2022-2028

Muutos-pvm	Mitä muutettu/tehty	Muutoksen tekijä(t)
8.9.2022	Luotu asiakirjan ensimmäinen versio. Tavoitteiden läpikäyntiä.	Nina Marjoniemi, Tommi Rautjärvi, Jukka Karppinen, Tanja Sulin, Matti Virtanen
31.10.2022	Työstetty kaupunkirakenneohjelmaa eteenpäin mm. kyläparlamentin ja strategiatyöryhmän linjausten mukaisesti.	Nina Marjoniemi, Tommi Rautjärvi, Sari Åkerlund, Jukka Karppinen, Carita Kosonen, Tiina Nejlik, Tanja Sulin, Matti Virtanen
24.11.2022	Tekstiosan muokkaamista	Carita Kosonen, Tanja Sulin
29.11.2022	Tavoitteiden täsmentämistä.	Matti Tuononen, Sari Åkerlund, Carita Kosonen, Jukka Karppinen, Tiina Nejlik, Hanna Ahonen, Tanja Sulin
9.12.2022	Tekstiosan muokkaamista.	Carita Kosonen, Tanja Sulin
23.1.2023	Mittareiden määrittely ja ohjelman viimeistely.	Matti Tuononen, Carita Kosonen, Jukka Karppinen, Sari Åkerlund, Hanna Ahonen, Tanja Sulin
6.3.2023	Mämmen kehittämiskohteiden lisääminen ohjelmaan kaupungin valtuuston kokouksessa tehdyn esityksen mukaisesti.	Tanja Sulin

Yleistä

Kaupunkirakenne koostuu Äänekosken kaupungin kuntarajan käsittävällä alueella olevista keskusta-alueista, kyläalueista, asumisen ja työpaikan alueista, metsistä ja muista viherympäristöistä, liikenneverkosta ja muusta infrasta.

Kaupunkirakenneohjelmassa kuvataan, miten Äänekosken kaupungissa rakentamis-, liikenne- ja infrastruktuuriasioita kehitetään asuinviihtyvyyden ja kaupungin vetovoimaisuuden lisäämiseksi.

Äänekoskella kylätoiminnan kanavana toimivat kyläyhdistykset ja -seurat, jotka omalla toiminnallaan edistävät kyläyhteisöjen kehittämistä laatimalla mm. kylien kehittämistä koskevia aloitteita, esityksiä ja kannanottoja. Kyläalueista on ohjelmaan valittu kylät, joihin on laadittu maankäyttöä ohjaavat oikeusvaikutteiset kaavat; Konginkangas, Sumiainen, Suolahti, Koivisto, Honkola, Hietama ja Mämme.

Yhteys Äänekosken kaupunkistrategiaan

- Kehitämme terveellistä, turvallista ja viihtyisää elinympäristöä – elävää keskustaa ja aktiivisia kyliä
- Pienennämme aktiivisesti oman toimintamme aiheuttamaa kuormitusta ympäristölle
- Suosimme kestävästä rakentamisesta ja ekologista materiaaleja
- Maankäytön, tonttitarjonnan, infrarakentamisen ja toimintaedellytysten varmistaminen

Nykytila ja toimintaympäristö

Viime vuosina väestömäärä Äänekoskella on ollut vähenevä ja pendelöinti erityisesti Jyväskylän suunnasta voimakasta. Jatkossa ennakoitaan menestyvän niiden kaupunkien, jotka panostavat keskustojensa elinvoiman, monipuolisten palveluiden ja viihtyisyyden kehittämiseen. Siksi kaupungissa on ollut voimakas ydinkeskustan uudistaminen, mutta paljon on vielä tehtävää.

Kaupunki on tarjonnut asukkaille ja muille osallisille lainsäädännön edellyttämät mahdollisuudet ottaa kantaa ja vaikuttaa suunnitelmien sisältöön niiden laadintavaiheen aikana. Hankkeista on kuulutettu ja tiedotettu lehdissä, mutta osallistuminen on ollut verrattain vähäistä myös info- ja keskustelutilaisuuksiin. Erityisesti tulevien asukkaiden - lasten ja nuorten – osallistaminen on koettu valtakunnallisestikin haasteelliseksi.

Äänekosken erinomainen logistinen sijainti luo hyvät lähtökohdat kaupungin kehitykselle vetovoimaiseksi asuinkunnaksi ja yritysten sijaintipaikaksi. Päätieverkon osalta ongelmalliseksi koetaan VT4:n välityskykyongelmat välillä Vehniä – Hirvaskangas. Moottoriliikennetieksi rakennettu VT4 Äänekosken kohdalla paransi merkittävästi tieverkkoa ja mahdollisti laajojen maa-alueiden kaavoittamisen yrityksille ja asumiselle. Alue kehittyi asteittain tonttien rakentumisen myötä. Kaupungin sisällä on haasteellista järjestää usean taajaman välinen julkinen liikenne taloudellisella tavalla verrattain vähäiselle käyttäjämäärälle. Katujen korjausvelka on erittäin suuri. Kevyen liikenteen verkostoon on saatavilla MAL-sopimuskaudella valtion tukea 50 %. Tuen saaminen edellyttää, että kaupungilla on kävelyn ja pyöräilyn kehittämissuunnitelma.

Asuntomarkkinoiden huono tilanne on suurimpia keskuksia lukuun ottamatta valtakunnallinen ilmiö, jossa erityisesti vanhojen asuntojen kaupan voidaan sanoa hyytyneen useiden vuosien ajan. Vetovoimaisessa kunnassa ja kysytyillä alueilla myös vanhemmat ja huonokuntoisemmat asunnot menevät kaupaksi. Vanhenevasta ikärakenteesta johtuen keskustan kerrostalot ovat suosittuja muuttokohteita, kun iäkäs osa väestöstä haluaa palveluiden läheisyyteen. Myös nuoret haluavat olla lähellä palveluita. Lisäksi nuoret suosivat yhä useammin vuokra-asumista omistusasumisen sijaan. Suosittu asumismuoto on uusi hissillinen kerrostaloasunto, joka sijaitsee lähellä keskustan palveluja. Panostuksia näiden kysytyimpien asuntojen ja asumismuotojen tarjontaan tulisi Äänekoskella lisätä.

Kaupungistumisen vastavoimana voidaan pitää mm. paikasta riippumattomuutta kehittyvien teknologioiden myötä, pyrkimystä omavaraisuuteen ja lähellä tuotettuun ruokaan ja energiaan sekä kaipuuta yksilölliseen maaseutumaiseen elämäntapaan. Tulevaisuudessa työpaikat sekä oppimis- ja harrastusympäristöt voivat olla entistä vähemmän sidoksissa kaupunkeihin. Samaan aikaan kun paikan merkitys vähenee (teknologioiden vaikutuksesta), se toisaalta myös kasvaa (ihmiset hakeutuvat heille merkityksellisiin paikkoihin). Suomessa maaseutumaista ja hajautunutta rakennetta tukee myös runsas vapaa-ajan asutus.

Äänekosken taajamat – Äänekoski, Suolahti, Konginkangas, Sumiainen – muodostavat Keiteleen rannoilla tiiviin kokonaisuuden: taajamasta toiseen ajaa likimain varttitunnissa. Taajamien ja kylien rakenne ja luonne on omaleimainen. Äänekosken kaupunkikeskuksen lisäksi on Suolahden kaupunkimainen keskus, Konginkankaan ja Sumiaisten kirkonkylät sekä useita eläviä kyliä.

Kaupunkitaajamaa täydentävillä taajamilla ja kylillä on tärkeä merkitys elinvoimaisen kaupungin kokonaisuudessa. Äänekoskella kylät tarjoavat maaseudun idyllistä rauhaa ja luonnon läheisyyttä, monipuolista asumista, yhteisöllisyyttä ja vapaa-ajanviettomahdollisuuksia. Aktiiviset kyläyhteisöt vahvistavat osaltaan palvelujen säilymisen edellytyksiä ja houkuttelevat alueille uutta asumista.

Kaupunkitaajama

Kaupunkitaajama käsittää Äänekosken kaupungin kaupunkikeskuksen alueen.

Muut taajamat ja kylät

Muihin taajamiin luetaan Suolahti, Konginkangas ja Sumiainen. Kyliä edustaa Hietama, Honkola ja Koivisto.

Kärkitavoitteet ja toimenpiteet

1. Yritys- ja asuinalueitten kehittäminen

- Hankitaan maata ja kaavoitetaan valtatie 4:n läheisyydestä (Hirvaskangas, Hietama, Honkola ja Mämmensalmi)
- Laajennetaan Koukkuniemen työpaikka-alueetta
- Pidetään tonttien hinnoittelu kilpailukykyisenä muihin vastaaviin alueisiin verrattuna
- Tuetaan kaavoituksella vaihtoehtoisia, kestäviä rakentamisen ratkaisuja (esim. puurakentaminen, viherkatot)
- Viedään loppuun Äänejärven itärannan ja Laajalahden kaavoitukset

2. Liikenneyhteyksien sujuvoittaminen

- Edistetään Valtatie 4 parantamista välillä Hirvaskangas – Vehniä sekä välillä Konginkangas - Lintulahti
- Kehitetään henkilöliikenteen solmukohtia; Kotakennään aluetta ja Äänekosken ydinkeskustaa (mm. liityntäpysäköinnin varustelu)
- Kehitetään Äänekosken joukkoliikennettä yhdessä Jyväskylän joukkoliikenneviranomaisen kanssa 1.1.2024 alkaen
- Tehdään kutsuliikenne-pilotointi ja ratkaisut pilotoinnin tulosten perusteella
- Toteutetaan katujen peruskorjausta katuinventoinnin perusteella
- Laaditaan kävelyn ja pyöräilyn kehittämissuunnitelma, toteutus aloitetaan suunnitelman mukaisesti

3. Asumistyytyväisyyden lisääminen – kaupunkikuva henkisen hyvinvoinnin tukena

- Lisätään asukkaiden viihtyvyyttä kehittämällä katuympäristöä ja lähivirkistysalueita
- Tarjotaan kuntalaisille monipuolisia osallistumismahdollisuuksia, kuten kaavoitusiltapäivät, kyläparlamentti, asukaskyselyt, kyläillat
- Laaditaan viherohjelma ja aloitetaan toteuttaminen ohjelman mukaisesti (haetaan hankerahoitusta viherohjelman tekemiseen)
- Huomioidaan ilmastonmuutokseen sopeutuminen kaavoituksessa ja kaikessa muussa suunnittelussa sekä rakentamisessa (mm. hulevedet, energiaratkaisut, tilojen monikäyttöisyys, materiaaliratkaisut, rakennusmateriaalien uusiokäyttö)

4. Kaupunkikeskuksen kehittäminen

- Rakennetaan monitoimiaukio valmiiksi suunnitelmakauden aikana
- Selvitetään mahdollisuutta ara-rahoitteisen vuokra-asuntokannan lisäämiseen keskustassa
- Jatketaan Klubinmäen ja Kuntalan alueen kehittämistä
- Jatketaan Rantapuiston kehittämistä monipuolisena lähivirkistysalueena
- Laaditaan Äänekosken sataman (Mustaniemi) kehittämissuunnitelma
- Jatketaan Pankkarin alueen kehittämistä
- Selvitetään mahdollisuutta keskustan kehittämistyöhön yhdessä kiinteistökehittäjien kanssa ja mahdollista toteuttamista vaiheittain (mm. kaupungintalon peruskorjaus tai uudisrakentaminen, hotellihanke)

5. Kylien kehittäminen

Kylien ja taajamien edustajia pyydettiin sijoittamaan oman alueensa kehittämiseen liittyvät keinot kolmeen luokkaan:

- prioriteetti I (kriittiset keinot)
- prioriteetti II (välttämättömät lähivuosina)
- prioriteetti II (tärkeät, jos resursseja)

Kyläparlamentin työskentelyssä on noussut esille yhteisiä tekijöitä, joiden pohjalta kaupunki asettaa tavoitteiksi ja niitä toteuttaviksi toimenpiteiksi seuraavat:

Suolahden kehittämiskohteet 2022-2028	
Prioriteetti I	Jää- ja uimahallin alueen sekä Wanhan aseman alueen toimintojen kehittäminen matkailullisesti.
Prioriteetti II	Rantaväylän kehittäminen
Prioriteetti III	Kukkulanmäen kehittäminen virkistysalueena

Konginkankaan kehittämiskohteet 2022-2028	
Prioriteetti I	Kevyenliikenteenväylän jatkaminen Lintulahden suuntaan
Prioriteetti II	Sataman alueen palveluiden kehittäminen
Prioriteetti III	Olemassa olevien liikuntapaikkojen kunnostustöiden jatkaminen (jääkiekkokaukalo, urheilukenttä)

Sumiaisten kehittämiskohteet 2022-2028	
Prioriteetti I	Koulun alueen kehittäminen
Prioriteetti II	Vesialueiden kunnostus
Prioriteetti III	Hitonhaudan luontopolku

Hietaman kehittämiskohteet 2022-2028	
Prioriteetti I	Uimarannan säilyttäminen ja kehittäminen
Prioriteetti II	Lähiliikuntapaikkojen kehittäminen, mm. pururadan leventäminen ja turvalliseksi saattaminen
Prioriteetti III	Kivikautisen polun jatkokehitys mm. kyltit

Honkolan kehittämiskohteet 2022-2028	
Prioriteetti I	Honkolantien katuvalaistuksen lisääminen tien alku- ja loppupäähän
Prioriteetti II	Lähiliikuntapaikkojen kehittäminen, mm. pururadan valaistus
Prioriteetti III	Kaupunki pyrkii mahdollisuuksien mukaan edistämään kevyenliikenteen väylän rakentamista valtatie 13 varteen

Koiviston kehittämiskohteet 2022-2028	
Prioriteetti I	Museotien katuvalaistuksen lisääminen ja turvallisuuteen panostaminen
Prioriteetti II	Tonttimaiden hankinta ja kaavoitus
Prioriteetti III	Koulun kentän ja piha-alueen kunnostus

Mämmen kehittämiskohteet 2022-2028	
Prioriteetti I	Uusien asukkaiden houkuttelu aktiivisella tonttimyynnillä ja kylän vetovoimaisuuden lisääminen lähipalveluja parantamalla
Prioriteetti II	Kevätlahdentien ja Järvenpääntien katuvalaistuksen lisääminen ja turvallisuuteen panostaminen (koulukuljetusten pysäkkirakennukset)
Prioriteetti III	Metsäpirtin kunnostamistoimenpiteet

Mittarit

- Toteutetaan vuosittain kaavoitusohjelman mukaiset kaavat aikataulussa
 - Toteuma > 90 %
- Huonokuntoisten katujen määrän vähentäminen (km/vuosi)
 - 0,5 km/v
- Asukastyytyväisyyskysely
 - Asukkaiden tyytyväisyys asuinympäristöönsä
- Kaupunkikeskustan kehittämistoimenpiteiden toteutuminen
 - Monitoimiaukio
 - Kaupungintalo
 - Rantapuisto
 - Äänekosken satama
 - Pankkarin alue
 - Klubinmäki/Kuntala
- Kylien kehittämishankkeiden toteutuminen

Raportointi ja seuranta

Kaupunkirakenneohjelma on laadittu vuosille 2022-2028. Kaupungin johtoryhmä vastaa ohjelman seurannasta ja raportoi tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutumisesta kaupunginhallitukselle vuosittain ja kerran valtuustokaudessa valtuustolle.